

Küünlavalgusest elektrini, krihvlis- nüüdisaja uusimate tehniliste õppe- vahenditeni

«**A**luvere kooli rajamine kuulub tollesse perioodi, millal eesti rahvusest elanikele oli koole veel üldiselt vähe ning nende loomine oli alles hoogu võtmas,» kirjutas kooli 100 aasta juubeli puhul tema kauane direktor Jaan Vassar.

Sealne teine koolmeister A. Fr. Raudkepp on meenutanud: «Aleksander II valitsuse ajal kasvasid ja kujunesid ajanõuded vahetpidamata suuremaks. Mõne aasta jooksul ehitati Rakvere kihelkonnas 8 uut koolimaja. Sõmerule, Aluvere külla ehitati 1863. a. koolimaja...»

Minna olin siis juba 15. aasta sees. Õpetus algas märdipäeval. Koim talve võisin koolis käia — mitte alati korralikult, sest et talutööd, heina ja ahjukütte vedamine seda takistasid... Olin kõige vanem ja suurem koolipoiss. Teised minuvanused külapoissid koolis ei käinud.»

Et 1863. aastal alustas Aluveres tööpoolest tegevust talulaste kool (Bauerschule im Dorfe Allofer), kinnitavad ka vanemad arhiivimaterjalid. Esimene õpetaja oli Simuna kihelkonnakoolis haridust saanud **Hans Wilberg**, kes «... väikese õlgkatusega puuehituse ühesaainsas ruumis õpetas üksinda korraga kolme klassi lapsi. Õpilased istusid klasside kaupa pikkadel pinkidel ja lahendasid tahvlikestel krihvlitega kirjalikke ülesandeid. Õppetöö toimus põhiliselt talvekuudel ja ainult pooltel nädalapäevadest. Valgustus kasutati küünlaid, ruumi kütmiseks aga hagu. Kooliõpetajaid määras ametisse kohalik mõisnik, kes andis õpetajale tasuks kasutada väikese maalapi. Kooli tööd kontrollisid mõisnik, pastor ja tsaari koolirevidendid, kelle mõju õppeasutusele oli mõõduandev. Aluvere kooli endised vanemad õpilased... meenutavad koolile kirjutatud mälestustes kõige helgemaid muljeid pakkuvatena vaid C. R. Jakobsoni eestikeelseid lugemikke.» (J. Vassara).

1883/84. õppeaastal käis Aluvere koolis 19 poissi ja 19

tüdrukut. Õpetajaks oli kuni 1891. aasta sügiseni **Juhan Leichter**, kes siis pärast pikaajalist haigust suri. Seejärel jäi õpetajaks **Jüri Schelbach**. Teise koolimaja (valmis 1877. aastal) asemele ehitati 1909. a. uus «... suure viie aknalise klassi ja õpetajakorteriga, olles seejuures kogu ümbruskonna ilusam ja ruumikam.» («Virumaa Teataja»).

1929. a. tuli Aluveresse Rakvere Õpetajate Seminari lõpetanud **Enn Saluveer**, kes töötas seal koolijuhina üheksa aastat.

Aluvere kool oli esiteks kaheklassiline. E. Saluveer meenutab, et 1930/31. õppeaastast töötati juba viieklassilisena. «Õpilasi hakkas järjeste juurde tulema Kaarlist, Ubjast, Vanamõisast, Katkutaiguselt, Kooväljalt jne. Ka Arkna ja Sõmeru andsid meile palju lapsi, samuti Näpi. Koolipiirkond oli väga suur... Kui koolinõunik jälle kooli revideeris, selgitasin temale rahulikult ja asjalikult, et Aluverre on vaja teist 6-klassilist algkooli. Kohala on valja teises servas ja meil käib siin hulk töölislapsi (Aluvere paemurru, Ubja ja Vanamõisa kaevanduse tööliste, Arkna põllutöökooli teenistujate ja Sõmeru põllutööliste lapsed).» Juurdeehituse rajamine algas 1932. a. varakevadel, selleks andis tõuke ka **Willelm Raami** energiline sõnavõtt vallavolikogus. Sügisel koliti uude ossa. Aga juba varsti oli selge, et teinegi juurdeehitus on vajalik. See valmis 1934. aastal. Neil aastail pandi alus kooliaiale, muretseti tiibklaver.

Nõukogude võimu taaskehtestamisel oli Aluvere kool algul seitsmeklassiline, muudeti aga koolide reorganiseerimisega kaheksaklassiliseks. Aluvere kooli lõpetanu, teadlane **Harry Õiglane** meenutab oma kooliaastaist 1938—1940. et talle on jätnud eriti sügava mulje koolijuhataja **Ants Tammaru** kui humaanne ja tark inimene, kes püüdis õpilasi kasvatada ühiskonnale kasulikeks inimesteks ega püüdnud teha neist kitsaid natsionaliste. 1940/41. õppeaastal organiseerisid agaramad õpilased **Endel ja Heino Steinberg, Harald Paas** jt. esimese pioneerirühma.

Sõjatules jäi Aluvere kool terveks, ehkki maja sisemus ja õppevahendid kannatada said.

Üks etapp Aluvere kooli elus on seotud **Jaan Vassari** nimega, kes töötas seal direktorina aastatel 1961—1981. Kohe hakati täiendama õppe-

ja materiaalselt baasi: õpetundides võeti appi magnetofon, diafilmiaparaat, epidiaskoop. Laiendati kooli õppe- ja katseada, ehitati kasvuhooned, rajati park.

Neil aastail muutus väga tugevaks pioneeritöö. Kooli staažikaim vanempioneerijuht oli **Ene Sukko**, kellest pärast 18-aastast töötamist sai 1980. aastal **Kaarli külanõukogu sekretär**. Pioneeriorganisatsiooni kaudu korraldati kogu kasvatus- ja klassivälise töö. Pandi alus malevalaagritele, korraldati sõpruspidusid. Aluvere pioneerid olid tugevamate hulgas ülerajoonilistel kokkutulekutel ja «Põuavälgu» võistlustel.

Tugevad ja pikaajalised traditsioonid loodi koolis samuti sporditegevuses ning kunsti-, kirjandus-, muusika-, tantsu- ja liiklusringide tegevuses. Head nime tegi koolile nii kodurajoonis kui ka kogu Eestis õppe- ja katsead.

1982. õppeaasta lõpul võttis koolitöö juhtimise üle endine sõjakooli õpetaja, kooli kunagine õpilane **Eldor Luhaväl**. Samal kevadel algasid suured ümberkorraldused. Et õpilaste arv oli märgatavalt kasvanud, kohandati Vinni sovhoosi tööliste elamu algklasside majaks. Koolimaja remonditi põhjalikult, viidi sisse vesi.

«Kõik kavandatud plaanid viidi ellu, kusjuures direktor ise töötas väsmatu hooga,» väidavad Aluvere õpetajad.

Paljude aastate vältel on Aluvere koolis töötanud väga tublisid õpetajaid, kes on oma õpilastesse sügava jälje jätnud.

JUBELI- SÜNNIPÄEVAKS

on kool ammu oma kuuest välja kasvanud. 176 õpilasega on ta Rakvere rajooni suurim 8-klassiline kool. Ka tema piirkond on muutunud suureks, ümbruskonnast on ju aastatega kadunud mitu kooli. Jõudsasti laienuvad Sõmeru ja Rakvere KEK Näpil on viimasel viiel aastal andnud koolile tublisti õpilasi, ja ruumikitsikus kimbutab igal sammul. Rõõmu teeb teadmine, et Sõmerule ehitatakse uus kool. Projekterimine käib.

Õppeaasta põhiülesannetest räägib direktor **Eldor Luhaväl**: «Peamine on olnud ühtse pedagoogilise kollektiivi loomine, sest 40% õpetajatest on noored. Mullusest peda-

googide põuast on suuresti üle saadud. Tänavu on igal klassil jälle klassijuhataja. Majandid on andnud kortereid: Vinni kahele ja Rakvere EPT ühele õpetajale, KEK lubas tänavu anda.

Õppe- ja kasvatustöö parandamiseks jätkame kooli materiaalse baasi täiustamist. Tänavu on rõhk ka õpilaste omavalitsusel. Esimesi samme astub kooli pedagoogiline rühm. Majandus- ja kasvatustöö ülesandeid lahendame heas koostöös külanõukogu, Rakvere EPT, Rakvere PKS Jaama, Vinni ja Ubja sovhoosi, Rakvere KEK-i ning lastevanemate komitee abiga. Viimast juhib **Kaarli külanõukogu** töötaja **Hode Kaljas**.»

Juhtiv osa koolielus kuulub endisel pioneer- ja komsooliorganisatsioonile, kelle liikmed on õpilaspere enamik. I õppepöolaastal oli oivikuid 41, s. t. 23,3% õpilastest õppis hästi ja väga hästi. Õppealajuhataja **Helle Pajula** juhtimisel on endale nime teinud muusikaringid — mudilas- ja lastekoor, tütarlaste poiste ja õpetajate ansamblid ning solistid. **H. Pajula** algatusel on saanud juba mitmel aastal teoks nelja naaberkooli laulupeod. **Suviti** on **Peip**si aäres pioneeride laululaagrid, aasta lõpul kõlab kooli isetegevuslaste laul närikuuse ümber lumises metsas. Õpetaja **Maie Vaariku** kunstiringi laste tööd on jõudnud ka vabariiklikule näitusel. **Ene Sukko** ja **Hode Kaljas** töötavad tantsulastega Sõmeru klubis, autojuht **Osvald Hüüs** Rakvere EPT-st on endal ümber koondanud liikluskasvatuse lasteühenduse. Need on pikemate tavade ringid, kuid loodud on uusigi, ja peamiselt noorte õpetajate abiga.

Aluvere koolis on ikka arvatud, et lapsed peavad oskama ilusasti tantsida (peotantsukursused alles lõppesid) ja sportimisest lugu pidama. Selleski ollakse oma grupis tugevamaid. Kasutatakse KEK-i võimlat ja 1. keskkooli ujulat. Pensionile läinud õpetajalt **Paula Vassarilt** on õppe- ja katseada üle võtnud **Milvi Möllits**. Ja et õpilased nii aia kui ka kooli üsna suure maa-ala korrahoidmisel suviti hulga tööd teevad, on niisama loomulik, kui nende töö šeffmajandis ja -ettevõttes. Nii on Aluvere 8-klassilises Koolis loodud algus töökasvatuse parandamiseks, mida taotleb ka rahvale arutluseks antud uus koolireformi projekt.

ALUVERE KOOL 120

- Aluvere õpetajate Geita Gustavsoni (vasakult), Milvi Möllitsa, Maie Vaariku, Viive Välimetsa, Silvia Kelgu, direktor Eldor Luhavälja ja Hode Kaljase huviorbiidis on NLKP Keskkomitee uue koolireformi projekt.

Aluvere õpetajatega vestles Helgi PAJO
Enno KAPSTASE fotod